

ABD krizi bu noktaya nasıl geldi? İşte Türkiye-ABD arasında yaşanan krizler

ABD ile Türkiye arasında yaşanan gerginlik, Washington yönetiminin ilk kez bir NATO üyesi ülkenin iki bakanına yaptırım uygulamasıyla krize dönüştü. Ancak iki ülke arasındaki kriz, birden bire gelişmedi.

ZEYNEP GÜRCANLI

Yayınlanma: 09:57 - 02 Ağustos 2018

Güncellenme: 12:05 - 02 Ağustos 2018

AKP'nin iktidar döneminde Washington ile kriz, yıllar içinde, pek çok farklı yönden kendisini gösterdi.

İşte ABD ile ilişkilerde son dönemde iyice ağırlaşan gerginlikler;

ÇUVAL KRİZİ

AKP iktidarının ilk günlerinde, Amerikan askerlerinin Türkiye'ye konuşlandırılmasına ilişkin verilen taahhütlerin, TBMM tarafından onaylanmadığı 1 Mart tezkeresi ile, 2003 yılında ortaya çıktı. ABD'nin gemilerini Akdeniz'e kadar getirip, askerleri Türk topraklarına çıkarmak için beklemesine rağmen, TBMM'den tezkerenin çıkmaması üzerine yaşadığı hayal kırıklığı, aynı yıl kendisini 4 Temmuz günü "çuval olayı" olarak gösterdi. Kuzey Irak'ta Amerikan askerleri, bölgede görev yapan Mehmetçiği esir alarak, başına çuval geçirdi. Çuval krizi sırasında Washington ile ilişkilerde daha büyük gerginlik yaşanmasını engellemek isteyen, o dönem Başbakanlık koltuğunda oturan **Recep Tayyip Erdoğan**, muhalefetin ABD'ye sert bir nota ile tepki verilmesi taleplerine "Ne notası, müzik notası mı?" Sözleriyle tepki göstermişti.

PKK TERÖR EYLEMLERİ KRİZİ

2000'li yılların ortasında, ABD ile Türkiye arasındaki ilişkiler bu kez PKK terör örgütünün eylemlerini arttırması

ile “istihbarat gerginliği” olarak ortaya çıktı. PKK'nın art arda yaptığı baskınlarda çok sayıda Mehmetçik şehit oldu. Son olarak PKK'nın yaklaşık 400 kişiyle gerçekleştirdiği Dağlıca'ya terör saldırısı sonucunda 16 askerin şehit olması üzerine, ABD'nin Türkiye'ye sınır bölgesinden söz vermesine rağmen istihbarat aktarımı yapmaması kriz yarattı. O dönem Başbakan olan Recep Tayyip Erdoğan Washington'a yaptığı ziyarette konuyu görüştü, gerginlik düşürüldü.

ZARRAB KRİZİ

Recep Tayyip Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı döneminde ise Ankara-Washington hattını en çok zorlayan kriz, Zarrab davası oldu. AKP döneminde Türk vatandaşlığına kabul edilmiş İran asıllı işadamı Reza Zarrab, New York'ta “İran'a yönelik Amerikan ambargosunu delmek” suçlamasıyla tutuklandı. Zarrab'ın tutuklanmasını, görev gereği New York'a giden dönemin Halkbank Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Hakan Atilla'nın tutuklanması izledi. Dava süreci, AKP'li eski Bakan Zafer Çağlayan ve Halkbank eski Genel Müdürü Süleyman Aslan'ın da iddianameye dahil edilmeleri ile iki ülke arasında krize dönüştü. Zarrab, önce hapisten kurtulmak için ABD Başkanı Donald Trump'a çok yakın iki ismi, eski New York Belediye Başkanı Rudolph Giuliani ve eski Adalet bakanlarından Mukasey'i avukat olarak tuttu. Bu iki isim, Ankara'ya kadar gelerek Saray'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile içeriği kamuoyuna Türk tarafınca açıklanmayan bir görüşme bile yaptı. Giuliani ve Mukasey ise, Saray'daki görüşme konusunda mahkemeye “Amerikan çıkarlarına uygun bir çözümün ele alındığını” resmen bildirdiler.

ABD yönetiminin açtığı davada Zarrab itirafçı olurken, Atilla “İran ambargosunu delen, Türkiye'de AKP'li bakanların da dahil olduğu şebekeye üye olmak” suçlamasıyla hüküm giydi. Zarrab'ın itirafçı olduğunun ortaya çıkması öncesinde “vatandaşımız nerede, sağlığından endişe duyuyoruz” diyerek ABD'ye bir hafta içinde üç nota veren AKP hükümeti, Atilla'nın resmen hüküm giymesinin ardından sadece “kabul edilemez” mesajı taşıyan açıklamalar yapmakla yetindi. Atilla halen New York'ta hapis yatıyor.

TÜRK BANKALARA CEZA BEKLENTİSİ

Zarrab davasıyla bağlantılı olarak bu günlerde Türkiye-ABD arasında perde arkasında ekonomik bir çekişme de yaşanıyor. ABD Hazine Bakanlığı'nın, davada İran'a yönelik yaptırımları delmekte kullandığı iddia edilen, başta Halkbank olmak üzere Türk bankalara ceza vermesi bekleniyor. ABD'nin ambargoyu delen diğer uluslararası ya da Amerikan bankalarına verdiği cezalar baz alındığında, ekonomik kulislerde Halkbank'a olası ceza milyar dolarlarla ifade ediliyor.

KORUMA DAVASI

Cumhurbaşkanı Erdoğan 2017 ilkbaharında Washington'a yaptığı ziyaretinde, koruma polisleri Türk temsilciliği yakınlarındaki gösteriye fiilen müdahale ettiler. Diplomatik heyet mensubu oldukları için, müdahalede bulunan Türk korumalar hakkında o dönemde herhangi bir işlem yapılmadı. Ancak daha sonra hazırlanan iddianame ile, korumaların ABD sınırları içine girmeleri halinde “görüldükleri yerde tutuklanmaları” konusunda mahkeme karar aldı. Ardından, “Erdoğan'ın korumaları” davası genişletildi; Baş koruma da ABD'de “sanık” konumuna alındı. Nitekim, Erdoğan BM çalışmaları için eylül ayında gittiği New York'a söz konusu korumaların hiçbirini götürmedi.

FETÖ ELEBAŞISI GÜLEN'İN İADESİ

AKP hükümetinin tüm ısrarlarına rağmen ABD'de ikamet eden FETÖ elebaşı Fetullah Gülen'in iadesi konusunda hiçbir gelişme yok. Türkiye yüzlerce dosya, binlerce belge gönderdi; Ancak FETÖ elebaşısı, değil gözaltına alınmak, [dünya](#) gazete ve televizyonlarına serbestçe mülakat vermekle meşgul.

AKP HÜKÜMETİ, “FLYNN SORUŞTURMASINA” DA DAHİL EDİLDİ

AKP hükümeti, ABD'de özel yetkili savcının Başkan Donald Trump yönetimi aleyhine açtığı [Rusya](#) bağlantısı dosyasına da dahil edildi. Trump'ın 21 gün Ulusal Güvenlik Danışmanlığını yapan, sonra istifa etmek zorunda kalan Michael Flynn'e verilen “lobicilik” paraları, Flynn'le AKP hükümeti bakanlarının yaptığı toplantılar mercek altında. Son olarak, dosyaya bakan özel yetkili Savcı Mueller, Flynn'le “lobi anlaşması” imzalayan Türk işadamı Ekim Alptekin'in ifadesine başvurmak istedi. Ancak Amerikan-Türk iş konseyinin Türk tarafının başkanlığını yapan Alptekin, konsey eş başkanlığını da bıraktı.

İlginizi Çekebilir Pence: Brunson salıverilmezse, yaptırımlar devam edecek

İŞİD MENSUBU KRİZİ

Çok fazla kamuoyuna yansımaya da, ABD Hazine Bakanlığı 2017 ağustos ayı sonunda resmi internet sitesinden bir açıklama yayınladı. Açıklamada, Salim Mustafa Muhammed El Mansur adlı bir Irak vatandaşını “İŞİD'e finansman sağladığı” gerekçesiyle yaptırım listesine dahil etti. Açıklamada, Irak'a “hesaplarının dondurulması, Irak mali sistemine girişinin yasaklanması” gibi El Mansur hakkında aldığı tedbirler nedeniyle teşekkür edildi. Açıklamanın en sonunda ise, küçücük bir not yer aldı; “İŞİD'in Musul Mali Emiri olan El Mansur, 2017 başından itibaren Türkiye'de yaşamaktadır.” ABD Hazine Bakanlığı'nın açıklamasında, Türkiye'ye yönelik herhangi bir eleştiri ya da suçlama yer almadı. Ancak İŞİD terör örgütünün üst düzey bir üyesinin Türkiye'de yaşadığının söylenmesi de diplomatik dilde, “Ankara'ya çok ciddi uyarı” olarak yorumlandı.

ABD KONSOLOSLUK GÖREVLİLERİNİN TUTUKLANMASI KRİZİ

Son olarak da, aralarında 15 Temmuz darbe girişiminin baş sanıklarından, halen firarda olan FETÖ imamı Adil Öksüz'ün de bulunduğu çok sayıda Fetöcünün ABD'nin Türkiye Büyükelçiliği ile temasta olduklarına ilişkin bilgiler ortaya çıktı. Bu çerçevede, FETÖ'cü polis müdürleri ya da yargı mensupları ile temasta olan, ABD'nin İstanbul Başkonsoloslugu'nda görevli yerel iki personel, önce gözaltına alındı, ardından tutuklandı. ABD Büyükelçiliği, önce sözkonusu yerel personele sahip çıkan bir açıklama yaptı, ardından da Türk vatandaşlarına Türkiye'deki ABD temsilciliklerinde vize verme işlemini dondurdu. Türkiye de aynı şekilde ABD'ye mukabele etti. Vize krizi, iki ülke arasındaki diplomatik temaslar sonucu çözüldü. Ancak Amerikan yönetimi, iki Konsolosluk görevlisinin salıverilmesi talep etmeye devam ediyor.

S-400 KRİZİ

Türkiye'nin Rusya'dan S-400 füzeleri alma kararı, ABD'de büyük tepkiye neden oldu. ABD tepkisini, S-400'leri kullanmak üzere Türkiye'ye gelecek Rus askeri personel aracılığıyla, Türkiye'nin de dahil olduğu NATO radar

sistemlerine ait kritik bilgilerin Ruslar'ın eline geçme ihtimaline dayandırdı. Ancak AKP hükümetinin buna karşı çıkararak, savunma için S-400'lere ihtiyaç duyduğunu ifade etmesi ve alım anlaşmasını nihayetlendirmesi ile, sıkıntı krize dönüştü. ABD Kongresi, S-400'leri almak konusunda ısrarcı olan Türkiye'nin, en başından beri dahil olduğu, ortağı olduğu F-35 savaş uçağı üretimi projesinden çıkarılmasına ilişkin bir dizi karar kabul etti. ABD Kongresi'nde bu yöndeki kararlara rağmen, Trump yönetimi halen Türkiye'nin F-35 projesindeki varlığına yönelik resmi bir adım atmış değil.

PAPAZ BRUNSON KRİZİ

İki Türk Bakan'ın ABD tarafından yaptırım maruz bırakılmasına resmen gerekçe olan kriz ise, on yıllardır İzmir'de yaşayan Amerikan vatandaşı Evangelik Rahip Andrew Brunson'un FETÖ ve PKK terör örgütlerine bağlantı gerekçesiyle tutuklanması oldu. Son seçimlerde ABD'deki büyük Evangelik kitlenin oylarıyla Başkan olan, yardımcı olarak da Evangelik kökenli Mike Pence'i seçen ABD Başkanı Donald Trump, Rahibin serbest bırakılması için pek çok kez AKP hkmetine çağrıda bulundu. Hkmetin “Türk yargısı bağımsızdır” çıkışlarına rağmen bu çağrılara devam eden Amerikan yönetimi, son olarak geçen ay Brunson'un mahkeme tarafından ev hapsine alınması kararını “yeterli bulmadığını” açıkladı, derhal serbest bırakılması yönünde Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hitaben ardarda kamuoyuna açık mesajlar yayınlamaya başladı. Son olarak da Brunson gerekçe gösterilerek, iki Türk bakan'a yaptırım uygulanması kararı alındı.

Gntn Trend Videosu

15 Temmuz ABD Adil ksz AKP Avukat Başbakanlık darbe Donald Trump FETÖ IşİD istifa NATO PKK Polis
Recep Tayyip Erdoğan savcı Türkiye

Loading...